

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Dvojročná vojenská služba.

Tí pekni liberálni ablegáti, ktorých zväčša len židia, úradné osoby a lakomí za žranicu kresťanskí voličia zvolili, nechcú o ten svet odstúpiť od povýšenia tiarch vojenských. Nechcú našim ľudovým ablegátom uveriť, že vy, daň platiaci občania, už nesnesiete väčších daní. Ba vojenský minister Fejérváry verejne poznamenal s posmechom pri reči vp. Trubinyho, že keď vy máte haliere pre sv. Otca rímskeho, že tedy nevyzerá to s vami tak zle, ako to ľudoví ablegáti predstavujú.

Teda aby ste vedeli, dľa takýchto rečí liberálnych ablegátov vy sa nemáte čo ponosovať na veľiké dane. Ani báť sa vám netreba od nových tiarch hrozitanských. Vy to — ako si liberálni ablegáti o vás myslia — veľmi ľahko, ba s radosťou snesiete, aspoň nebudete volenciermi, ktorí ešte aj na svätého Otca pamätajú.

Liberáli tedy od toho povýšenia nových tiarch vojenských nepopustia. To sa dá patrne posúdiť z toho, ako netrpeľive sa ohlasuje br. Fejérváry a sa ustavične zamieša do každej reči, ktorú ľudoví ablegáti proti tým predlohám vojenským povedia.

Naší ablegáti darmo dokazujú, že o 21 tisíc viac regrútov ročíte, to bude stáť ohromné peniaze krajinu a tak vlastne vás, daň platiacich obča-

Pápež Lev XIII.

nov. Liberáli na to len plecom mrdnú, a nám ako takým dobrým bláznom alebo chlapcom soplavým ešte aj to povedajú do očí: že to zvýšenie

počtu regrútov o 21 tisíc *nebude vraj ani vyžadovať volajakých väčších trov!* Nuž tak, prosím ponížene! Aby ľudoví ablegáti len boli takí chytrí, čím skorej odhlasovať liberálom to zvýšenie vojska a aby boli takí múdri, uveriť liberálom, že to zvýšenie vlastne nebude stáť žiadnych peňazí. — Nuž bude-nebude; ale kto slýchal kedy, aby 21 tisíc zdravých mužov vedel voľakto bez groša chovať? A tie mundúre, kepene, bakanče, pušky a čo inšie vojakovi treba: na toto všetko sa snáď veru vaší liberálni bohatí židia budú skladať, či čo? A keď tie veci byť musejú, a ich zadarmo nik nelifruje, tedy ako by do jazera nebolo veľkých výdavkov na 21 tisíc vojakov? Ale tam budú ešte nové kasárne, officieri, postele, pokrovce, nemocnice, koniská atď., atď., — nuž či to všetko budú liberálni ablegáti a vojenský minister z vlastného vrecka platiť?

Naším ľudovým ablegátom tedy nech nik nehovorí také múdrosti, že vraj ľud nebude mať z toho povýšenia vojakov žiadnej väčšej farchy. Lebo keby sa aj taký zázrak stal na svete, že by tých 21 tisíc nových vojakov ozaj bez krajciara vedeli ošatiť, cvičiť a prechovať; ešte aj v tomto páde podliehal by národ škode a farche tej, že mu *o 21 tisíc zdravých synov viacej odňali od práci!* A či by tí zdraví mladíci nemali okolo majetku rodičovskom doma čo robiť? Či to nenie žiadna škoda pre domajších, keď udatní a usilovní synovia musejú v kasárňach za celé tri roky čas nemilobohu márníť, od práce odvykať, mravne sa zkazíť — a doma nevedia si poradiť, ktorú prácu prv započnúť?

Pravda, pánom liberálnym ablegátom ľahko je tu v Pešti nové zákony robiť o zvýšení počtu regrútov; ale o to ich hlava už nebolí, že čo budú chudáci sodratí v práci rodičia tých regrútov doma v najťažších prácach bez pomoci a bez potechy robiť! Vy liberáli nemáte o tom ani pochopu, koľko sa musí ubohý sedliak naotročíť v poli, na lúkách, pri sejbe, pri kopačke, pri žatve, pri mlatbe a na veky. V dnešných krušných časoch už aj útlunké — 9—10 ročné drobné deti musejú pomáhať v ťažkých prácach rodičom svojim, a predsa na tú výživu len nevystáva: čierny ako zem chlieb, kapusta a krumple je zväčša všetek pokrm rodín sedliackych. Idte sa pozreť, liberáli, na vašich budúcich regrútoch: tam ich najdete už onedlho na židovských nivách, tam

hrbí a krčí sa do úmoru celý regiment nedospelých, 12- ba aj menejročných chlapcov za ten biedný tovarych. Len zdravá krv sedliacka udržuje ich v takých, pre deti až veľmi ťažkých prácach, aby neostali mrzákami. Keby tej zdravej krvi sedliackej nebolo, neviem veru moji milí liberáli, zkadiaľ by ste si vedeli assentovať zdravých chlapcov za regrútov! Lebo že sa n. pr. židovskí liberáli nestrachujú veľmi toho zvýšenia počtu regrútov, tomu sa nikto nech nečuduje. Veď každý kapitán, a každý lekár vojenský povie otvorene, že regrútov zo židovského pokolenia len veľmi málo sa vyberie. A čo ich aj odoberú, aj z tých ťažko sa vykreše poriadny vojak, lebo sa pušky a šable bojí jako malé decko strašidla.

Ale sedliacky chlapec, to je čo iného. Už aj dosiaľ veľká čiastka chlapcov sedliackych ostávala *«tauglich;»* nuž a keď bude sa viacej vojakov potrebovať, to ich budú brať radom, iba snáď chorý, slepý a kulhavý ostane doma. — A tak vám ich budú brať všetkým tých synov vašich práve vtedy, keď by vám na najlepšej pomoci byť mohli. Otec bude si museť najatť paholka, alebo trápíť sa a strhávať sám s lichvou, a matka chudera nech za celé tri roky trnie, vyplakáva nad svojím milým synom. No, nie je to páni liberáli žart, vidieť tak cpustených, obstaraných rodičov sa trápíť! Niejeden vyslužený vojak, keď navrátil sa po troch rokoch z vojenčiny, namiesto radosti zakúsil žalosti, veď spatril veľkú v dome rodičov svojich premenu! Lebo darmo je: stará ruka je len stará ruka; je traslavá a nenie vstave nahradíť ocelové údy mladého syna či pri pluhu, či pri dreve, či pri zväzke, slovom všade. To sa veru vie, že potom aj to hospodárenie ide slabo a vyzerá obyčajne smutno, keď sa syn z vojny navráti. A čo ubudlo pri hospodárstve, to zvyšuje na starobe rodičov. Lebo tie tri roky bývajú veľmi dlhé rodičom: preletnú ony, preletnú, ale nie bez stopy. Otec schýlený od roboty a celý mrzutý, matka od starosti ako suchá hruška, ozaj celé umučenie.

Nuž ľudová strana na takéto strašné trápenie ľudu pristáť nemôže, ani nepristane, keby sa čo robilo. Vsak by nás tí naši voličia metlou mohli vyháňať z okresov, keby sme pomáhali liberálom, nové trápenia a farchy vešať ľudu na krky. Vieme, páni liberáli, že ste vo veľkej väčšine oproti nám a ľahko nás prehlasujete, — ale my

vám povieme predsa, že **tie vaše vojenské plány predsa neprevediete!!** Len nech nás naši dobrí voličia neopustia a nám pomôžu, **my vám to, páni liberáli, predsa dokážeme**, že sa po tento ráz nestane po vôli vašej, ale sa bude museť ohľad brať aj na ľud. Ludová strana na žiaden pád nepoddá sa v boji proti tým strašným vojenským predlohám; a jestli vy liberáli budete sa krčovite pridržať toho zvyšenia počtu regrútov: nuž naša ludová strana bude sa tiež **krčovite pridržať toho, aby sa vojevovinnosť s troch rokov** pri najmenej na dva roky znížila. Toto je naše určité stanovisko; od neho neodstúpime za žiadnu cenu a k vôli nikomu. Uvidíme, zdáľ sa bude páčiť vláde do nekonečna bojovať s nami, alebo zdáľ sa všimne si našej spravедlivej žiadosti o zníženie rokov vojevovinnosti.

Len o to vás teraz žiadame, šlachetní voličia ludoví, prispejte aj vy čím skorej nám k pomoci. To urobíte tak, jestli podáte prosbu na snemovnu s podpisami, v ktorej osvedčujete sa proti predlohám vojenským a žiadate zníženie vojenskej služby s troch rokov na dva. — Aby vám to všetko ľahšie šlo, odpište len do našej kancelárie (Néppárti Iroda, Budapest, VIII., József-körút 35.) a my vám hneď zašleme takú prosbu už vyhotovenú, ktorú potom čím viacerí voličia a aj vôbec daň platiaci občania, ba aj všetci vojevovinní nech podpíšu, lebo všetkých vás sa to týka, naznačiac i to, z ktorého okresu, z ktorej obci to posielate. Keď budete mať dostatočných podpisov pospolu, zašlite nám tú prosbu čím skorej zase do našej kancelárie výšspomenutej, a naši ablegáti to predostrú v snemovni. Ale aby ste sa potom snáď nebáli toho podpisu, lebo za to vám nikdy nikto ani najmenšie neurobí ani urobí nemôže. Však už aj doteraz poslali nám do sto takých prosbopisov. Ale čím viacej ich budeme mať, tým skoršie presvedčíme vládu, že ľud si tých nových tiarch nežiada a toho vojenčenia za celé tri roky sa už nasýtil.

Hore sa tedy bratia naši! Voličia, daň platiaci občania, aj ty mládež, ktorá dostaví sa budeš museť už tohoto roku pod vojenskú mieru! Všetci vy žiadajte si od nás prosbu a podpíšte ju čím skorej, aby nám Pán Boh ráčil pomôcť pozbaviť vás tej farchy, ktorú trojročné vojenčenie uvaluje na celý národ! — Heslom naším buď teraz: **Dvojročná služba vojenská.** E.

Pápežovo jubiläum.

Dňa 20. t. m. z príležitosti 25-ročného pápežského jubiläumu Leva XIII. odbývané slávnosti boli v Ríme nasledovné: Svätý Otec na poludnie vtiahnul do «Sala Regia», kde ho shromaždení uvítali s hlučným oslavovaním. Potom zo «Sala Regia» pápež šiel do tej dvorany, kde vyhlasujú za blahoslavených a kde teraz vyše 6000 pozvaných čakalo uvítať sv. Otca, ktorý si sadnul na trón. Na pravici jeho boli členovia rodiny grófov Pecci, na ľavici stálo mimoriadne poslanstvo španielskeho kráľa, sedem kardinálov, mnoho biskupov a prälátov. Kardinál Ferrari v mene pútnikov z Lombardie prečítal pápežovi pozdravujúcu adresu, za ktorú jubilujúci ďakoval a potom udelil apoštolské požehnanie. Za tým odovzdali mu zlatú tiaru (trojitú pápežskú korunu) a zlatý pamätný peniaz. Popoludní v chráme sv. Petra bolo za pápeža slávnostné «Te Deum», na ktorom prítomný bol štátny sekretár kardinál Rampolla, všetci v Ríme meškajúci biskupi, zastupitelia 300 katolíckych spolkov a ohromný zástup veriacich.

Pápežovo jubiläum zasvätilo sa aj v hlavnom meste Pešťbudíne. V budínskom chráme kráľa Matiaša, ktorý z tejto príležitosti utešene ozdobili draperiami a kvetami, slávnostná omša bola s «Te Deum»-om, ktorú vysvätený biskup Medard Kohl odbavoval za skvelej assistencie kňazstva. Prítomné bolo: veľké zastupiteľstvo hlavného mesta, vrchnosti, armády a spolky. Slávnostné služby Božie odbavovali sa ešte aj v kaplnke sv. Štefana (v kráľovskom zámku) a vo všetkých hlavnomestských chrámoch pekne odbývané.

Jeho svätosť pápež Lev XIII. narodil sa dňa 2-ho marca roku 1810 v mestečku Carpinetto-Romano u pohoria Lepinského z rodičov grófa Dominíka Pecciho a jeho manželky Anny. Pri krste dostal meno Joachim. Už v štrnástom roku bol prijatý do collegiama Romanum. Roku 1832 stal sa doktorom theologie na universite Gregoriánskej v Ríme, kde ostal pozdejšie doktorom práva. Roku 1837. pápež Gregor XVI. vymenoval ho za domového präláta a potom za referenta pápežského súdneho dvoru. Koncom roku 1837. bol posvätený. Potom roku 1846. bol vymenovaný za biskupa Perugia, kde biskupoval 32 rokov. Roku 1877. pozval ho pápež Pius IX. do Ríma, kde stal sa kardinálom. Konečne dňa 7. februára roku 1878, keď pápež Pius IX. zomrel, bol Joachim Pecci za pápeža vyvolený, vtedy už čo 68-ročný stariec, zdravia chatrného. Teraz je úplne zdravý.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebný ruch v Galánthe.

V Galánthe sa strojí veľmi tuhý volebný boj na 3-ho marca. S jednej strany je liberálny kandidát boháč Eszterházy a jeho prívrženci: v prvom rade židia, potom úradníci, aj *niektorí katolícki farári.*

Prosíme našich milých čitateľov, aby nepozastavili

sa na tom, že tuto tých niektorých katolíckych pánov farárov vypisujeme. Osvedčujeme, že my si každú duchovnú osobu ctíme ako duchovnú osobu, a žiadame, aby aj vy neutratili ste úctu oproti stavu duchovenstva. Lebo akokoľvek protiví sa aj našej kresťanskej politike stanovisko liberálne, zato nechceme pozbaviť úcty ani takého kňaza, ktorý pomáha liberálom utlačiť stránku svojho veriaceho ľudu, totižto stránku ľudovú. O našich slovenských voličoch oznamujú nám s pochvalou, že sú verní prívrženci stránke ľudovej a tak to platí aj o maďarských a nemeckých voličoch. Ale maďarských voličov okresu galantského začal mátožiť istý kňaz z Budapešte, veľký to miláčik tunajších židov. Nuž keď sa tomu pánkovi neprotiví liberálna politika, nechže si ju má, my ho preto napádať nebudeme. Ale len skromne prosíme ho, aby nezabudnúť vysvetliť ľudu, že preto to cirkevné učenie o civilnom manželstve liberálnom je ešte vždy platné! Po vynesení cirkevno-politických zákonov všetci uhorskí katolícki biskupi v spoločnom liste arcipastierskom zatracovali civilné manželstvo, a ten list musel každý p. farár veriacim svojim prečítať i vysvetliť, že civilné manželstvo samo o sebe je pred Pánom Bohom neplatné. Ľud veriaci by si mohol teraz pomysleť, že to učenie cirkevné o tom civilnom manželstve je už odvolané, lebo ináč akože by mohol kňaz katolícky s liberálmi zastávať to isté manželstvo civilné, ktoré v kostole z kazateľnice slávnostne za neplatné a cirkevným trestom podrobené vyhlásil.

My ale ubezpečujeme vás, že áno, to učenie cirkevné je ešte vždy platné. Cirkev svätá sa do kortošov kňazských pána Eszterházyho nestará, ale žiadne manželstvo civilné liberálov za platné uznávať nebude a nemôže, a čoby hneď tristo budapeštianskych židovských miláčikov a rabínov šlo sa rozhadzovať na pomoc galantských bachratých židov.

Zpomedzi našich slovenských ľudákov v galantskom okrese nejeden vyzná sa v reči maďarskej. Nuž bratia, jestli si prajete tak krásneho víťazstva, akého vydobili sme vo vašej stolici vo viacerých okresoch, vtedy máte aj vy postarať sa o to, aby to mátoženie toho peštianskeho liberálneho kňaza nepomútilo ozaj hlavy našich bratov maďarských voličov. Volba je tak vážna chvíľa v živote občianskom, ktorá len každých päť rokov sa zopakuje; treba tedy všetko možné podujat v záujme našej pravdy. Nielen doma sa tedy máte sriaďiť pod zástavy naše, ale dľa možnosti pochodiť aj iné obce, áno, komu možné, čím viac obcí aj maďarských, aby ruka v ruke, akožto svorné dietky Kristove mohli ste víťazoslávne zvolat jedni: «*Nech žije ľudová strana!*» druhí: «*Éljen a néppárt!*» a všetci spolu: «*Éljen dr. Kormos Béla!*»

Z novobaňského okresu.

Z okresu tohto upovedomujú nás, že liberálny kandidát gróf Wickenburg dostal protikandidáta, a síce dra Gejzu Kaldroviča, ktorý vystupuje s bezstranným programom, to jest, nepriznáva sa k žiadnej stránke. Vo svojej programnej reči, ktorú povedal pred veľkým obe-

censtvom v Novej Bani, hlásal vraj dobré kresťanské zásady, zato ho liberáli nazvali aj ľudákom. Naším ľudovým voličom má záležať hlavne na tom, ako sa p. Kardlovič osvedčuje o cirkevno-politických zákonoch, to jest o civilnom manželstve, o bezkonfessionalite čili o beznáboženskosti, o civilných matrikách a katolíckej autonomii (samospráve). Jestli sa osvedčuje p. Kaldrovič proti civilnému manželstvu a proti bezkonfessionalite, v tom páde majú ho naši ľudáci všemožne podporovať, nehladiac na to, či pastieri vaši duchovní ratujú ten civilny sobáš s Wickenburgom, alebo nie. — Upomíname našich kresťanských voličov, aby žiadnym židovským kortošom nesadali na lep. Lebo budú slediť medzi vami všelijakí vtáčkovia a cigániť vám budú ako na to treba. Ľud a remeselníctvo v celom okrese postavili sa proti židom a liberálom a Kaldrovič má výhlady na isté víťazstvo. Prípravy ku voľbe sa už porobily. Novobaňskí židia vyžiadali si 3 stotiny pechoty, 2 stotiny konníctva a 60 žandárov. Do Sv. Kríža tiež poslali 60 žandárov.

Co bude s vojenskými predlohami?

Vojenský návrh v Austrii prijali. Rakúsky ríšsky snem už aj v tretom čítaní prijal návrh zákona o povýšení počtu regrútov. Vo večernom zasadnutí rajschrátu dňa 19. febr. sa ešte dosť ostre debatovalo o návrhu, ale len naoko, lebo vodcovia strán väčšiny už vopred prisľúbili, že ich strany alebo prijmu návrh, alebo aspoň nebudú proti návrhu obštrukovať. A že sa ustavične obštrukujúce strany tak ľahko staly teraz povolnými, toho príčinu treba hľadať v tom, že rakúski ablegáti sa báli, aby s dlhými pojednávaniami návrhov nedopomohli uhorskému snemu k vydobitiu národných požiadavôk dotyčne vojska. Debata o návrhu pretiahla sa až do pol 3. hod. po polnoci a potom rajschrát 217 hlasmi proti 106 hlasom prijal návrh o povýšení počtu regrútov.

Ale aj na uhorskom sneme sa strojí voľačo. Odkedy náš Rakovszky tak ostro a rozhodne vypovedal ministromi, že na žiaden pád neprijme ľudová strana takéto návrhy, ale že žiada rozhodne zníženie vojopovinnosti na dva roky: odvtedy rozmyšľajú ministri nad tým, či by ozaj nebolo hodno aspoň zkúmať dať túto záležitosť. Ba najposlednejšie noviny peštianske ako by vedely voľačo o tom, že vláda hotová bude ustúpiť istým podmienkam opozičných stránok, a prípadne aj tej podmienke, aby vojepovinnosť na dva roky znížená bola.

Aj z týchto kolujúcich chýrov dá sa badať, že vláda predsa len bude sa musieť pojednať s nami, jestli len neustúpimo. Nuž ani neustupujme, ale čím skorej sbierajme podpisy na prosby, ktoré sme v našom úvodníku spomenuli.

Odročené assentírky.

Následkom zdĺhavého pojednávania vojenských predloh nebude sa môcť započat assentovanie regrútov začiatkom marca. To dobre predvída aj minister vojenský a preto vydal nariadenie všetkým právomocnostiam (stoliciam), v ktorom odročuje assentovanie vojakov s 1-ho marca na 1-ho apríla. Trvať ale budú assentírky za dva

mesiace, to jest od 1-ho apríla do 31-ho mája bežiacieho roku.

Medzi Košsuthistami a vládou započaly sa súkromné vyjednávania tým cieľom, aby Košsuthisti prestali bojovať proti predlohám vojenským. Minister Széll údajne vo Viedni vyprostredkoval toľko, aby sa daktorým požiadavkám Košsuthistov zadosť učiniť mohlo. Na pr. aby dôstojníci (officieri) pochodiaci z Ukorska pridelovali sa k regimentom uhorským, ďalej aby reč maďarská bola riadnym a povinným predmetom v školách vojenských, taktiež, aby sa v správe vojenskej aj maďarská reč mohla použiť popri nemeckej.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

O dvojročnej službe vojenskej upravil náš Rakovszky interpelláciu na vojenského ministra Fejérváryho. A odvodňoval tú svoju interpelláciu tak obratne, že pán vojenský minister voľky-nevoľky musel predseda len odpovedať, že čo a ako zamýšľa s tou dvojročnou vojenskou službou.

Kratky obsah reči pána Rakovszkého je nasledujúci: Už týždeň prešly, čo vlečie sa táto pohádka. S protivnej strany vytykajú nám, že my túto debatu bez všetkej základnej príčiny nafahujeme. Takéto obviňovania ja nemôžem prijať, lebo pravda je to, že my tu predostierame vláde isté a to určité návrhy, aby sa táto debata ľahšie skončiť mohla, ale vláda si toho za nič nevšíma a doteraz vôbec ani odpovede nám nedala. My nahliadame, že tieto veľké farchy idú vlastne už o život národa; nuž sme mravne donútení rozhodne a ostro postaví sa proti tým návrhom vlády.

My nie sme náklonní prijať zvýšenie počtu regrútov. Lebo všade, kde dosiaľ zvýšili počet regrútov, patričné vlády uznaly, že za toto treba dať istú vynáhradu, a takáto vynáhrada nemôže byť iná, ako zavedenie dvojročnej služby vojenskej namiesto trojročnej. Ja odvolávam sa na to, čo vypovedal nemecký kancelár Caprivi r. 1895., že zvýšenie počtu regrútov nemôžu prijať zatiaľ, z akiaľ sa nedá takáto vynáhrada ľudu, to jest, z akiaľ nezniží sa vojenská služba z troch rokov na dva. A tu nezabudme aj to si uvážiť, že hospodárske pomery Nemecka sú ďaleko lepšie nežli naše — a predseda neopovážili sa tam bez vynáhrady zvýšiť počet vojakov.

O tomto ale aj doposavď darmo čakáme voľajaké osvedčenie vlády našej. Iba pri zasadnutiach vojenského odboru bol spomenul minister, že premýšľajú vraj nad tým, či by bolo možné zaviesť tú dvojročnú službu. Ale

pán minister udával hneď aj rozpočet o tom, že koľko by taká premena vo vojsku stála. Lenže ja ten rozpočet neuznávam za dôkladný, tým menej, že aj pán minister tvrdil, že to vojenské kruhy ešte nevypočítali. A neverím vôbec, aby tá premena s tak veľkými výdavkami bola spojená, ako to pán minister udáva. Preto upravujem na pána ministra interpelláciu, aby nám predostrel čo najskoršie výkaz o tom, koľko by to trov stálo, keby sa zaviedla dvojročná služba vojenská.

Ja sa nazdávam, že keby sme o tejto otázke boli na čistom, potom snáď predseda lepšie vedeli by sme sa dohodnúť o tom zvýšení počtu regrútov; a možné je, že aj správa vojenská by ustúpila od zvýšenia počtu regrútov, lebo by nahliadla, že pri dvojročnej službe vojenskej by mala udatnejších a zdavších vojakov.

Vojenský minister Fejérváry odpovedal hneď, a síce to, že on je nie vstave taký podrobný výkaz teraz predostrel. Sostavenie takéhoto výkazu o trovách, ktoré by nastaly pri zavedení dvojročnej služby, potrebuje vraj veľa práce, ale do jasene bude v tom položení, že bude môcť úplne základný výkaz predostrel snemovni.

Štefan Rakovszky neberie v známosť túto odpoveď ministra. Dosť zle, že vojenská zpráva nenie vstave podať nám tak prepotrebný výkaz a to ešte vtedy, keď s takými veľmi vášnymi návrhmi máme do činenia. Pán minister to môže vedieť veľmi dobre, tak jako aj ja, že v Nemecku keď mali vyniesť zákon o zvýšení počtu regrútov, vtedy nemecká vláda za povinnosť si pokladala tie najpresnejšie výkazy dať o všetkom, aby sa snemovňa vedela vyznať v tej veci. My tu neideme sa dohadzovať s pánom ministrom a nie jeho osobe sa protivíme, ale protivíme sa len veci, to jest týmto nesnesiteľným návrhom.

Po krátkej odpovedi ministra Fejérváryho väčšina snemovni vzala odpoveď ministrovu v známosť.

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahke už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Krešťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdlhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou príjmeme a cestou novin kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Stariňec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Voľba obecných výborníkov v Kysuckom Novom Meste.

(Pokračovanie).

Ignác Brežný a Laco Pakoš, hájníci, o ktorých svedomitom a spravodlivom hájení a nepodplatiteľnom pokračovaní mnohí mnoho vedia vyprávať (a svojim časom aj na patričnom mieste musia vyprávať!), tiež chvalitebne vykonali svoju úlohu. Hrozbami, prosbami, prinavratením do zálohu vzatých sekier, hrablí mnohých zajacov a mnohé vdovy sebe získali. Nepredarmo sú hájníci. Držia ohromnú moc v čakanoch. Keď kde v háji dáku chudobnú ženičku ráždie, triesky, alebo íverky zbierať popadnú, alebo sa s ňou stretnú, tak zrevú na ňu, že jej batôžok alebo noška od strachu s chrbta dolu spadne. V iných prípadoch však nepochopiteľným spôsobom vlieú tmu do očí dostanú.

Nátan Neumann, sekretár pána Eugena Cselkó de Budathin-Lehota, ktorý si čo podnikateľ pri štátnych stavbách veľké zásluhy nadobudnul (nevďačný štát, že ho včul tak fumiguje!) a za ktorého zdravie a šťastie novomestskí pohorenci povčuli sa modlia, že im assekurácie tak statočne a poctive povypľácal, tiež ukázal, že je chlap na mieste. Tento mal menoslov voličov, ktorého Cselkó protivnej stránke vydať nechcel. Hja, sekretár má zvláštne práva.

O dúbavskom rychtárovi, Brežnom podrychtárovi a iných, úradnou listinou kandidovaných (aby mnohým oči zaslepili), účinkovaní nejdem sa obšírnejšie rozpisovať.

Pôda bola prichystaná, a trebárs o termíne prezretia menoslovu, ponevác to vyhlásené nebolo, nikto ani chýru ani slychu nevedel, čas voľby na 9. februára vyhubovaný. V tento deň ráno o 8. hodine pán Eugen Cselkó de Budathin-Lehota sa bol pred našim kaplánom, keď plnomocenstvá vdov odovzdával, zreteľne a jasne vyslovil, že vo všetkom dľa zákona, spravodlive, správne, slušne pokračovať bude. A že urodzený pán Eugen Cselkó de Budathin-Lehota, chýrečný gavalier, vznešený gentleman dané slovo aj zadržal, o tom sa každý z níže udaných vecí úplne presvedčiť môže.

Sotva že menovaného dňa o 9. hodine deputáciou, sťa nejaký gróf, sprevádzaný vstúpil do volebnej miestnosti, hneď ukázal zákonitosť a spravodlivosť. Vytiahol papier a prečítal 4 mená, že to vraj dôvernici. Oposícia s veľkým rozhorčením žiadala Kávackého a kaplána so stránky svojej za dôverníkov. Židia však, podriadení nadslúžneho a úradní kandidáti tak kričali, jačali, tak revali, ziapali, také vráta otvárali a rukami máchali, jako by pri spustošení Jnruzalema, alebo pri dobytí Jericha. Keď človek tento zjav spatril, mimovoľne mu prišli známe postavy obrazu Munkácsyho: «Kristus pred Pilátom» na myseľ, a jako by bol očul, tak sa mu zdalo, hnevny vresk luzy krvožižnivej: «Ukrižuj, ukrižuj!» Áno, ukrižuj pravdu, zahrđús právo! A slávny gentleman poslúchol. Nevšimnul si spravodlivej žiadosti mohutnej oposície, 4 hrdinov papieru jednoducho vymenoval za dôverníkov. Znamenití títo mužovia su nasledujúci:

1. Ján Meliš, pisár slúžnovský, a bárs ani jednej triedy gymnaziálnej nemá, rozum a factotum úradu, bez ktorého by kancellária na psi tridsiatok prišla. Spolu kurátor katolíckych škôl, ktorý prisahu složil, že záujem a dobro týchže škôl vždy dľa najlepšieho presvedčenia, všemožne brániť a napomáhať bude. Tak bránil a napomáhal, že na školskej stolici ani raz účasti nebral, pre učiteľov ani haliera nezinkassoval, za štátne školy bojoval a bojuje. Vážnejšieho smýšľania občania tvrdia o ňom, že je zlomkrk Nového Mesta. Tento pisar-dôverník bol kandidátom úradnej listy urodzeného pána Eugena Cselkó de Budatin-Lehota. Mohol on nestrane a spravodlive jednať?

2. Julo Vondráček, brat chýrneho Eugena, za onoho času učiteľ kocúrkovský á la Škorvaga v Lodnom, potom neviem čo, potom rychtár novomestský, ktorý mnoho vie, ale nič nepovie, a keď aj čo povie, to nemá ani hlavy ani chvosta. Rychtárska schopnosť jeho v tom pozostáva; že vie šindel strúhať, brvná svázať, kone poháňať, prosím ponížene, pán veľkomožný, jako ráčia rozkázať, tak urobím, vyprávať, oproti kňazom nestydate lhať a sa vyhrázať. (To vie aj Ďurec!) Tento rychtár, ktorý mestečku tak veľmi a veľmi osožil, bol tiež kandidátom úradnej listy ľubezného pána Eugena Cselkó de Budathin-Lehota. Mohol on nestrane, spravodlivo, bez tieňu podozrenia dôvernícť?

3. Vincuš Pakoš, mnohé roky bol rychtárom, avšak tolko sa rozumel svojim povinnosťam a právam, kolko kura pivu (no veď pri predávaní metál a soli len nemohol vedomosti nadobudnúť!), večitý nástroj slúžneho, kde ma sotíš, tam ma máš. Tento liberálny starček bol tiež dôverníkom, avšak počas celého dôverníčenia kluckal, drielmal a spal. Pre neho mohli s urnou čokoľvek stvárať. O to mu nešlo. Pri tom však protokol pekne-krásne podpísal, ako by bol vec najlepšie vybavil. No ale ten i ortiel smrti si podpíše, keď mu ho slúžny predostre.

4. Jozef Šujanský, večitý úd múdrej, panskej liberálnej strany, ktorý rozum a slobodnú vôľu každému slúžnemu do árendy dal, bol tiež kandidátom úradnej listy spanilého pána Eugena Cselkó de Budathin-Lehota. Mohol teda nepredpojato dôvernícť?

Pri týchto liberálnych, interessovaných pánoch (najponíženejších slúžobníkoch p. Eugena Cselkó de Budathin-Lehota, hlavného kandidáta úradnej listy) jak spravodlive, nestrane sa mohlo hlasovanie viesť, každý rozumný človek nech si domyslí.

Po vymenovaní dôverníkov pán Cselkó de Budathin Lehota, predseda všetkých voličov nielen z kancellarie, lež i s chodby a vôbec s celého poschodia odstránil a vchod, schody, taktiež i gánok žandármí obsadil, aby sa manipulácia tým snadnejšie diať mohla.

A včul nasleduje krásna, utešená scéna, ktorá výborné svedoctvo vydáva o nedotknuteľnom gavalierstve, skvelom gentlemanstve vysokej vzdelanosti a jemnosti ducha urodzeného, sfachetného pána zemana Eugena Cselkó de Budathin-Lehota.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

K čomu vede opilstvo?

(Pokračovanie.)

— Viem, čo chcete s Pinkusom — prehovoril stariec. — Dajte pokoj. Jedno vám je, hoc kto vás zadrhne. Či Pinkus, či Jakab dá vám do ruky žobrácku palicu. Mňa tento Pinkus, od ktorého pomoc žiadate, doniesol na vnivoč. Po pravde ja sám. Áno, tak je. Ja som príčina tomu, že som žobrákom zostal, lebo ja som slopal deň po deň, ja som postával a dlhy robil. Sám som si dopomohol k tomu, že po pýtání chodím.

Slová starého veľmi dojalý Prístupa. Krv pobúrila sa mu, svedomie ho hrýzlo, a tak udrel pästou na stôl, že poháre a flaše tancovaly od toho. Opitý bol, ale na tie slová vytrezvel. Pred sebou videl celú budúcnosť svoju. Uznal, že u kraja priepasti stojí, a tak sa zdalo, že sto rúk chytilo ho, aby ho do priepasti sotily. Sadol na lavku, hlavu oprel o ruku, oči k zemi sklopil, a ani slova neprehovoril. Starý žobrák tiež umlkol, len chlebič ujedal s chufou. Tešil sa, že slová jeho taký účinok mali. Prístupa a jeho rodinu od dávna poznal, ale to len dnes sa dozvedel, že blíži sa ku koncu. Pomyslel si: «Dobrý skutok prevediem, keď človeka tohoto upozorním na nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí. Možno, zachránim ho». Vstal od stola a tíško šiel k Prístupovi, ktorý ešte vždy zahrúžený bol v truchlivých myšlienkach. Ruku svoju položil na jeho rameno a so sústrasťou takto prehovoril:

— Ja jednú tiež som mal pekný majetok, gazdičko môj. Boľasť cítim aj teraz, že ľahkomyselne som ho premárnil, ale ztratu túto neoplakával by tak, keby manželku moju zpiatky dostal, a keby môjmu milému dievčaťu slzy utref mohol.

Slová tieto tak účinkovali na Prístupa, ako čoby ostrý nôž bol bodnul do srdca jeho. Aj on má dobrú ženu milú dcéru.

Žobrák spozoroval, aký účinok mali slová jeho, preto pokračoval:

— Úbohá manželka moja zomrela od ziaľu. Zuzka, dcéra moja, odišla do cudziny od haňby. Ach, keby ma videla, tak srdce by jej puklo od boľasti.

Prístup zatriasol sa hrúzou. Na ruké cítil teplé slzy starého žobráka, i vyskočil jako šialený.

Stariec bol v tej domnienke, že zobudilo sa v ňom svedomie, že pôjde domov, sľub učini, že zanechá cestu, ktorá jeho i rodinu jeho do záhuby vedie. Ale zmýlil sa. Prístup celý bez seba završtal:

— Hej, krémár, vína sem! . . .

Žid zaraz splnil rozkal. Prístup chytil džbán, a ponúkal starca:

— Vypite, a potom chodte po svojom. Zunoval som kázeň vašu.

Stariec div nezmeravel od divu. Neprijal ponúkaný mu nápoj, len toľko povedal:

— Už aj vy ste pochovaný! — a šiel von.

Prístup z prvu nevedel, či mrzel sa má preto, že starý opovrhol vínom, ktoré mu ponúkal, a či tešil sa, že odišiel.

Keď starý odišiel, vkročil dnu Pinkus. Dobre vedel, čo žobrák vyprával Prístupovi, lenže pretvaroval sa. Po krátkom rozhovore takto počal:

— Gazdičko, pred chvíľou povedali ste, že tuná niet veselého človeka, a vy sám ste zlej vôle. Taký nechutný ste, ako čoby ste miesto vína ocot pili.

— Pravdu máš Pinkus, som zlej vôle.

— Čo, sváď ten starý žobrák vám ju vzal?

— Áno, ten mi ju vzal.

— Ba keď vy len dáte čo na slová takého povaľača.

— Pravda, Pinkus, teraz je povaľač, ale pokým mal čo, dotiaľ inakšie vyprávali sa s ním aj krémári ako teraz. Pravda, keď ste ho na vnivoč priviedli, tulákom zostal. A kto ho spravil žobrákom? Vy necitliví cicavci židovskí! Aj ty, Pinkus, si taká pijavica, ako aj iní. Jeden horší, ako druhý. Aj mňa chceš ta doviesť, kde aj toho starého žobráka. Ale nedám sa. Počúvaš Pinkus, mňa nedostaneš do pazúrov . . .

Pinkus videl, že s Prístupom teraz k ničomu nepríde, schopil sa a šiel von. Myslel, však dôjde čas, keď Prístup poddá sa, len nech ho lepšie počne onuca omýnať. Rád by ho dostal do osídíel. Všet to bolo jeho remeslo. Veľmi dobre mu rozumel. Oh, však on už mal veľa obetí.

Jaknáhle Prístup o samote zostal, upadol znovu do zádumčivosti. Už zvonili na poludnie, a on ešte v kréme sedel. Hlas zvona neobyčajný dojem učinil naňho. Mimo voľne sňal klobúk s hlavy, zj prežehnal sa, ale modlitba nešla mu nijako. Nevedel už ďalej vydržať. Rozličné myšlienky hnaly ho domov. Sobral sa teda ako vládca. Záhradou vkradnul sa do humna a ľahnuť si na slamu. Oedlho usnul.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahsia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

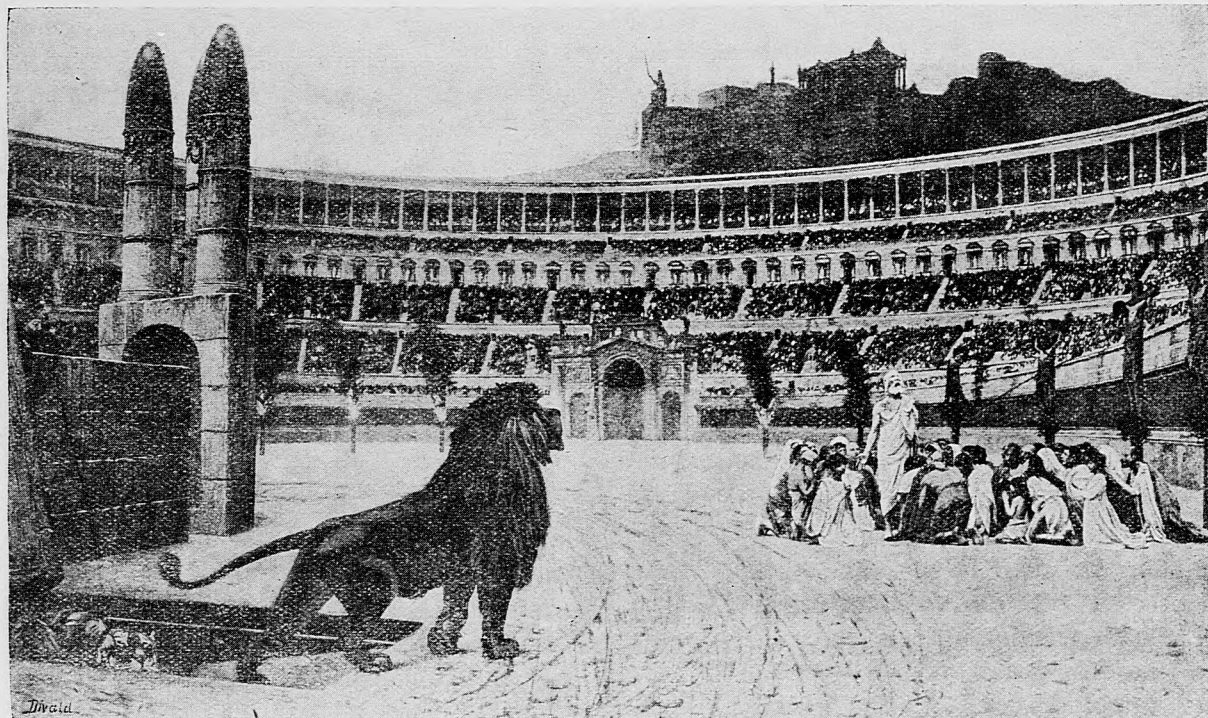
Smrť. Anna Cseh, matka lešnického farára Jána Cseha po pobožnom prijatí sv. sviatostí dňa 14. februára v 60. roku života svojho v Lešnici (Spiš) zomrela. Celá obec brala účasť na jej pohrabe.

Anomalia. Dosiaľ protestovalo 19 stolíc a 21 miest proti vojenským predlohám, proti ktorým oposícia vedie tuhý bol v snemovni.

Dieťa v ručnej taške. Na stanicu vrútockú došla jedna dáma a svoju ručnú tašku odovzdala železničnému sluhovi do opatery, kým príde vlak, s ktorým pcestuje ďalej. Hneď mu dala aj dve koruny honoráru. Sluha opatroval tašku, ale dáma nechodila. Poodehodily už všetky vlaky, dáma nechodila, sluha vzal teda tašku a odovzdal

Výstraha do Ameriky. Congrádsky farár Antal Hegyi, ktorý teraz tuho vlastenčí v Amerike, defraudoval, ako ešte len teraz konštatovali, 21.000 korún cirkevných peňazí.

Spal šesť dní. V obci Jánosháza udal sa tieto dni s Jozefom Novákom zvláštny prípad. Novák 3. t. m. večer o 10. hod. ľahol si na nočný odpočinok a čoskoro padol do tuhého spánku. Spánok tento potrvál mu dosť drahne, pretože Novák prebudil sa len 12. t. m. večer o 7. hodine. Šesťdňový spánok mládencovi ani mak neškodil a poverčivejší ľudia chodia ho teraz obdivovať vo veľkých húfoch a považujú ho za nejakého divného tvora.

Poslednia modlitba.

ju predstavenstvu stanice. Tam otvorili tasku a našli v nej mŕtve dieťa. O dáme niet ani stopy.

Pri ústave prácu sprostredkujúcom v Budapešti dľa výkazu z posledného týždňa hľadalo prácu 5269 robotníkov z rozličných priemyselných odborov. Mnoho robotníkov hľadajú zvlášte na vidiek. Menovite: 1 robotníka k reparovaniu pušiek a bicyklov, 1 optika, 2 perníkárov, 10 keľárov, 2 klobučníkov, 5 čizmárov, 1 pľoletého barbiera, 2 pigľujúcich goliere, 14 bednárov, 8 kolárov, 2 košíkárov, 14 drevených sochárov, 10 knihviazačov.

Veľká priemyselná osada v Strečne. Z Turčianskeho Sv. Martina oznamujú: V Strečne (pri Žiline), ako sa vypráva, majú založiť veľký priemyselný podnik, ku ktorému použijú riekú Váh a do ktorého podniku vložia tri milióny korún. Cieľom podniku bude vraj, aby Trenčiansku, Turiec, Oravu a Liptov zaopatřili elektrickým osvetlením a elektrickou silou. Povereníci podniku už začali vyjednávať o veci s patričnými kruhmi.

Ostal bosý. Z Turč. Sv. Martina píšu: Pavel Felcán obyvateľ z Kalamenovej smútne kráčaľ zo žilinského jarmoku so svojimi volkami, ktoré sa mu nepodarilo predať. Pri ležiachovskom cintoríne chcel sa prezuf do čiziem, preto si sadol vedľa cesty. V tom okamihu vyskočil z priekopy jeden neznámy tulák, schytil čizmy a dal sa v nohy. Úbohý Pavel Felcán ostal bosý, lebo nemohol voly tak nechať a pustiť sa za darebákom.

Spadli do Vríce. Z Turč. Sv. Martina sdelujú: Franc Steklač, ktorý slúžil u Ďanovského, obyvateľa v Kláštore pod Zniovom, na rozkaz svojho gazdu vozil z Andrášovej na Vrícko dasky. Keď šiel s fúrou na Vrícko, na kopci v predvríckym voz sa pokľzol a fúra s koňmi i s kočišom srútila sa do potoka Vríce. Franca Steklača, vytiahli z pod fúry už mŕtveho. Zabil sa aj jeden kôň.

«Šábessgoj». Minister financií vydal nariadenie ohľadom trafik, v ktorom židovským trafikantom zakazuje, aby svoje trafiky v sobotu, v šábess zatvárali a kým oni od-

počívajú, aby pod bránou dávali predávať dohánové články skrz cudzích ľudí, ktorých všeobecne menujú šábesgojmi. Nariadenie ministra sa dotýčným pánom trafikantom nelúbi, lebo zvedli proti nemu veľký krik.

Žila 112 rokov. Istá Julianna Ernfreudová obyvateľka v Szabadke dožila sa zriedkavého pekného veku. Narodila sa roku 1791. a zomrela 14. t. m. Starena, ako zo Szabadky píše bola v dobrej sile až do posledných mesiacov.

Vzbury v jednej obci. Z Rožňavy oznamujú: Na okolí chýrečnej ľadovej jaskyne obyvateľstvo vzbúrilo sa proti svojmu notárovi, ktorý bezúzdny a nezbedný ľud chce navyknuť k poriadku a k puntovnosti. Je to v obci Silice, kde na notára Gustáva Waltera tieto dni strelili cez okno, práve keď sedel v kruhu svojej rodiny. Výstrel na šťastie netrafil. V obci aj ináč punuje taká verejná bezpečnosť, že notár musel ujsť zo Silice.

Výtržnosti pekárskych pomocníkov. Pekárski pomocníci v hlavnom meste prišli po tieto dni do takej demonštrácie, pri ktorej bolo aj viac ľudí raneno. Pekárski majstri a pomocníci mali spoločnú pomocnú pokladnicu, v ktorej boli vo väčšine pomocníci. Majstri nedávno vystúpili z pokladnice, na čo pomocníci vyhlásili, že pokladnicu rozpustia a vstúpia do všeobecnej robotníckej pokladnice. O tejto veci sa mali radiť majstri v hlavnom mestskom priemyselníckom kruhu na Kerepešskej ceste č. 30. Poneváž sa pomocníci vopred dozvedeli, že majstri k ich uzavretiu neprivolia, odhodlali sa, že poradu pekárskych majstrov všemožným spôsobom prekazia a z tohto povstali výtržnosti. Viac sto pekárskych pomocníkov shromažďilo sa pred priemyselnícky spolok a za okamih každý mal plné vacky kamenného uhlia. Na to napadli priemyselnícky spolok, tak že tam radiaci sa pekárski majstri museli pretrhnúť poradu. Na chýr o demonštrácii hneď vyrukovala polícia avšak demonštrujúci už vtedy boli v ohni. Medzi policajtmí a zástupom nastala krvavá bitka, v ktorej jednému policajtovi vybili oko, druhého strhli s koňa a zbili ho do krve, troch iných ale tiež nebezpečne ranili. Z pomocníkov boli tiež viacerí ranení.

Štrajk obuvníckych pomocníkov. V dielňach Dávida Agulára, Ignáca Agulára a Mórica Dóczyho veľkoobchodníkov s obuvou, pred niekoľkými dňami vypuknul štrajk: vyše 500 robotníkov zastavilo prácu a žiada 10—30 percentové povýšenie mzdy dľa jakovosti práce. Od 1. mája počnúc zariadili a prepustili dielne. Agulároveci a Dóczy už aj počali vyjednávať so štrajkujúcimi, dosiaľ ale bez výsledku. Má sa za to, že štrajk skončí sa s víťazstvom štrajkujúcich, lebo ich požiadavky sú slušné a oprávnené.

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnik Feller v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hlbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš pozhna-

Barón Ivor Kaas,
ľudový vyslanec okresu žabokreckého.

nie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôľov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; — 3. Peško Katarina Macajová mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsapilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú kŕče: 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bôle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiadny apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flasiiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

Vzrast obyvateľstva v Uhorsku r. 1902. V celom Uhorsku narodilo 743.459 detí a zomrelo 523.424 osôb.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šlachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak škrmné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šlachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacími sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

«Do pozornosti kupujúcim kosa.»

V taký čas, ako na začiatku jari, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové ceníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kosa do nekonečna. To

nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovávajú, a práve tak aj ich výrobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len troška pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecnstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kosa kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobily, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi sverchované a miestne! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kosa kupujúcemu obecnstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z delovej ocele vyhotovenú kosa. Táto kosa zhotovuje sa z delovej ocele a primiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľné. Tieto kosa sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prísne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr, Szill (Somogyegye)*, ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ delo-ocelových kôs «generála Dewetta», a ktorý komukoľvek na požiadanie na tieto kosa poťahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kosa odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecnstvu, prv než by sa kde-inde pre kosa obrátilo. Blížšie vysvetlenie viď v ozname.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

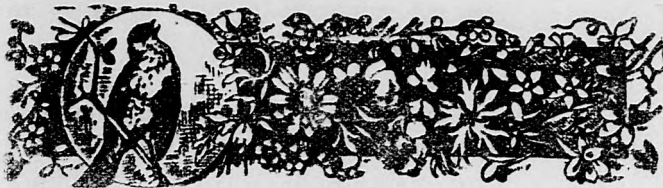
Predplatná cena našich novin je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešt'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Dôstojný Pán Redaktor!

Ráče prosím tento môj dopis v Kresťanovi uverejniť; je veľmi zaujímavý a pre kresťanov veľmi poučný. Obsah jeho je úryvok z jedného židovského kázania, ktoré mal židovský rabín dr. Mayer ku černovickým židovským svojim ovečkám. Úryvok z toho kázania je nasledujúci:

... «Vy židia začnite už raz cítiť aspoň ako ten červ, ktorý sa aspoň svíja, keď sa naň šliapne! Vzpomente na slová, ktoré reknul Disraeli, keď mu v dolnej anglickej snemovni vyčítali, že je žid. Vzpomente, že židia boli už kultúrnym národom, keď terajšie takzvané kultúrne národy ešte v medvedích kožách chodili a v jaskynách bydleli! Majte to vedomie, že nemôžete na celom širom svete byť ničím iným než židmi, zase židmi, a zase len židmi! Ste židia, ač mlúvite nemecký, lebo francúzsky, či jakokoľvek inak! Reč je len tá škrupinka nikoli jadro! Ste tisícero putami priputani k národu židovskému a keby ste sa dali dvadsaťkrát pokrstiť, budú vami kresťania predsa len pohrdať.»

Ten rabín židovský dr. Mayer má pravdu, len škoda, že sa židáci v tých medvedích kožách európejských národov, jako vsi v kožuchoch k nevypudzeniu uhniezdili, a že je im v nich tak teplúčko! A nikde im tak teplúčko nenie, jako práve u nás v našom sožidovstvom orságu; tu majú svoje eldorádo. Odporúčal by som tak mnohým našim moderným humanistom, liberálom, zednárom a všetkým filosemitom, židomilom, ktorí stále hlásajú, že sa židom krivda deje, aby častejšie vyslúchli takéto židovské rabínske kázania, aby si všimli dobre hlásania zásad židovských a dľa nich aby upravili si zásady svoje.

Žid nikdy nebude ani Francúzom, ani Nemcom, ani Maďarom, ani Slovákom atď. ale zostane na veky len židom.

S úctou oddaný

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Vel'actený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráče prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Spišsko novo-veský ženský spolok na rozvinutie žensko ručného priemyslu pod záštitou osvietenej grófkyni Leontiny Csáky-Eszterházy v Novej-Vsi na celú spišskú stolicu sa rozprestávajúcu ženskú ručnú priemyselnú výstavu usporiada. Výstava od 28. mája do 1. júna trvať bude. Súčasťenie sa na výstave má byť hneď ohlásené.

Predmety výstavy sú: priemyselné články ženskej ručnej práce, ako pekné výšivky a iné ktoré vo Spiši bývajúc ženské predtým, alebo teraz sami shotovily, potom akýkoľvek záhradný alebo kuchinský plod. Ku vystaveniu prihlásané predmety od 10. mája najneskôršie do 20-ho mája treba na ženskú ručnú priemyslovú výstavu spišskej stolici do Novej-Vsi poslať.

Vystavovateľ okrem dovozných útrat žiadne iné výdavky nemá.

Vystavovateľ musí v prihlasujúcom sa hároku zreteľne oznámiť, či sa daktorý predmet odpredať môže, či nie? a za koľko?

Vystavené predmety zrkúma k tomu vyvolený výbor a tento prisudzuje vystavovateľom pamätný predmet, peňazitú odmenu alebo diplom uznania.

Vystavovateľ je povinný po zatvorení výstavy za dva dni vystavené predmety oddialiť. Vidiekovým vystavovateľom aj poverenictvo dopošle vystavené predmety, keď by to žiadali, ale dovozná útrata vystavovateľa musia znášať.

Ludomil.

Pernek (prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Vel'actený Pán Redaktor!

Ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane.»

Už čítam na tretí rok tohto «Kresťana» ale od nás nenašiel som dopisu v ňom. Tak som si zaumienil odpísať, jako sa my tu máme, a jako sme previedli voľbu rychtára.

Tak dávam na vedomie všetkým čitateľom že 9-ho t. m. sme mali voľbu na rychtára. Dosavád sme mali rychtára Floriana Masaroviča, ktorý je najväčší liberál v celej obci aj s našim organistom Jánom Astalovským. Tak sa udala k slúžnemu prosba, dať do kandidácie nášeho najtvrdsieho, najvernejšieho ľudáka Martina Mikuša. A to slúžny aj slúbil. Došiel deň voľby, už trupy takých, čo rádi to pálenisko slopú, u rectora nášeho celú noc slopali. Ráno dojde pán slúžny na obecny dom, tu hneď sa dal čítať zákon, a ľud sa už tiež dobre schádzal, všetko na Martina Mikuša hlasovať. Ale to jakosi náš starý rychtár pobalamútil so slúžnym. V kandidácii boli prv písani: Martin Čulen, Martin Mikuš a tretí starý rychtár, a teraz nám menuje pán slúžny iných, asice: Martina Čulen, Jána Rajdaka a Floriša Masaroviča. Tento prievrat že mal stáť starého rychtára 200 korún. Martin Mikuš bol z kandidácie vyhodnený, ktorého ľud veľmi by ľúbil mať rychtárom, a ľud ostal jak blázen, i sa rozšíel, a slúžny si potvrdil starého na tri roky zas. Pre tohoto len muziky keby byly každú nedeľu, čo by sa zabavoval, si rozkazoval hrať. Keď si spravia mládenci muziku, on je tam prvý, už si rozkazuje, už tam nad neho nenie.

Tak milí čitateľa, len sa varujte, aby ste aj vy takého rychtára nedostali. Však príde čas, že sa ho zprostíme, však on kedysi príde do klepeca. Milí čitateľa, dobré vám nemám čo písať: psoty je všade plné kúty, furmaniek, tovarychov nič, jiest sa musí aj šatíť a nenie zač.

Ludový volič.

Skačany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Ani neviem, za jaký mám pokladať náš okres, okres to žabokrecký: či za šťastlivý, či za nešťastlivý. Ponevác máme len samé voľby v ňom. Sotva že sme si naše zamazané bôty očistili z toho veľkého blata žabokreckého, ktoré sme si až príliš domazali dňa 30. januára na voľbe ablegátskej: už tuším si ich musíme ísť zase mazať do Žabokriek na voľbu do stoličného výboru. Nuž pre jakú príčinu bude voľba bizotmányska, to nevieme, však páni židovskí liberáli, trebárs aj menšinu mali, predsa pri nej zvíťazili. Či sa vám nepáči to vaše víťazstvo? Prečo nie ste s ním spokojní?! My ľudáci sme už boli aj zabudli na to, že bárs sme aj istotne väčšinu mali, sme predsa nezvíťazili pri bizotmányskej voľbe. A jako je to možné mať väčšinu a nezvíťaziť! O tom vám je etení čitatelia všetkým dobre známo, že čo robia židovsko-zednárski tatári pri voľbách všade, to robili aj v Žabokrekách pri bizotmányskej voľbe. Hja, ale len predsa vyšlo šidlo z vreca, a tak páni liberáli aj z ich víťazstvom ostali trop. Tak teraz kedy bude tá voľba, nevieme ešte, ale že iste bude voľba bizotmányska, to je pravda.

Pýtam sa vás liberálov verejne a smele: či zas na taký spôsob mienite previesť túto voľbu, jako ste ju previedli prv? Či zase ani dnu neprípustíte ľudákov, aby si aj oni volili do komissie koho chcú? Prečo sa vy neroz-pamätáte na to mnoho ráz opakované heslo: že aby zákon, pravda a spravodlivosť všade vysluhované boly. Či je ten zákon len proti ľudákom, či je už nie platný? Či ho vy nemusíte plniť? Oj, horkýže, ale vy nechcete z toho zákona ani jeden bod popustiť chudobe, lebo dobre viete, žeby vám to poprekacovalo vaše masné hrnce, a nemali by ste čo oblizovať. My s pomocou Božou vám ich veľmi ťažko síce a pomalý, ale istotne poprekacu-jeme, lebo nám ony aj škodia aj smrdia, a tak aj škodu, aj smrad trpeť od vás nemusíme. My si zase pôjdeme vyvoliť do stoličného výboru mužov takých, jakých my chceme. To sa vám už nepodari, aby ste nás zase pre-krútili, jako pri prvej voľbe. To bolo, môžem povedať, násilne, lebo ste pchali naším ľudákom nasilu vaše liberálne cedulky do ruky, a naše ste im chceli odobrať, lebo ich voľaktori aj domov doniesli na ukážku, že akým figlom ste chceli zvíťaziť. Aj ste zvíťazili, ale ja na také víťaz-stvo s odpuštením nafákam.

Tiež budeme mať aj rychtársku voľbu; jaká tá bude, to tiež nevieme, ale len tolko poviem, že tiež nie liberálna, ako bola pred touto. My musíme mať voľby všetky čisto ľudové, lebo sme všetci ľudáci, a to takí, že im niet páru široko-ďaleko. Takú voľbu rychtársku ako sme mali pred troma rokami nasilu, a to ešte na haňbu a posmech v kréme! Takej ani môj dedo ani pradedo neslýchal, takú my viac mať nechceme, nebudeme, ba ani byť nesmie. My máme nato našu pisáreň na obecnom dome, máme na to poriadnych, statočných a súcích občanov,

nie takých, ktorí by sa chvastali, že: «én vagyok biró, nekem senki parancsol» (ja som rychtár, mne nik nerozkáže).

Hja, počkaj Janičko, však ty už nebudeš dlho birom, bude ti dobre aj kisbirom, len aby sme ťa chceli. Za to, že si bol liberálom, nebudeš nám tedy viac rychtárom!

Ľudák.

Dobrá Voda.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Ráče tento môj dopis, keďže ho za hodný uznáte, v «Kresfanovi» uverejniť.

Odberateľ som starý a z radosti aj píšem doňho tieto slová:

Mali sme dobrého duchovného otca, v osobe pána Rudolfa Nováka, ktorý sa od nás vzdialil do Sv. Jura a ktorého sme pri odchode jeho aj oplakali. Avšak žalosť naša obrátila sa nám v radosť, lebo dosť v krátkom čase, keď sme obdržali zase dobrého velebného pána menom Béla Rudroff, rodáka zo Smoleníc, ktorého sme tiež tak mladí, jako starí srdečne privítali i s hudbou, ktorú zariadil náš šedivý starček a etihodný miestny bývalý pán organista a učiteľ vyučil, začo mu vzdávame tisícnásobné vďaky.

Spomenutý terajší náš pán farár nám v chráme Božom peknú kázeň povedal, ktorú sme si dobre do našich srdc vstúpili. Ale bohužiaľ, že to semeno, ktoré v ten čas a odtedy sa rozsieva, na skalu padá. Nejdem mnoho opi-sovať, lebo mi nestačí tinta (černidlo) a papier, len tolko, že sa najde všade «prašivá ovca» medzi stádom. Tak hľa aj u nás jesto jeden taký, ktorý ľud búri a vyvoláva, že: «liberálna strana, to je strana ľudu a podpora».

Tento spomenutý etihodný pán farár vyučuje mládež v chráme Božom a napomína ju k dobrému. Ale darmo, ten anciliberál ešte aj tú mládež hucká a navádza, aby mu v nočnú hodinu išli pod okná hulákaf, takže sa po-niektorí toho aj dopustil. Veru tak pane redaktor. Ba ešte i takého hriechu sa dopúšťajú, že aj v kostole pred celým obecnstvom pod modlitbou sv. Ruženca dá sa do hviz-dania. Veru pekný kresfan-katolík, ktorý robí tak, jako mu mesiac východ a západ vykazuje! No už dosť. Ostatné odporúčam Zaoskovi, aby také plaché ovce skrotil.

Jeden pozorovateľ.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musite sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Velp. Ž. R. Povďační Vám budeme aj zato, keď viac nenie Vám možné.

M. M. Justenburg. Dopisnicu sme obdržali; ale to, čo je na nej spomínané, nie.

J. Michalec. «Krestana» dostanete pod žiadanou adresou

Ján Str. v Košiciach. Pokúsime sa čo najlepšie, by sme Vám mohli aspoň jedným, lebo dvoma výt. žiadosti zadost učiniť.

J. Semnitzer. Poslali sme vám. Ráste sa tedy naľko Vám bude možné za «doposlne» zaujať.

Štef. As. Malacka. Môžu byť rozličné. Adresa je úplná.

H. L. Leu. Písali sme Vám dopisnicu. Došla?

Fr. Ad. Snáď Vám len zato do panslávov nenaďavajú?

Ján Lor. Ráče si prezreť ešte roz to minulé číslo.

Jeden volič Ludák. Vítazstvom Vaším bude to, keď budete spojení všetci v jednu reťaz tak, že nedáte sa prekaziť od žiadych druhých kotrmelcov.

Štef. Hl. Jedno i druhé došlo už pozde.

Joz. Hozlár. Budúčne.

Ján Kosturik. Peniaze môžete si tak vyzdvihnúť, keď pošlete od pravotára všetky patriace k tomu dokumentu. Písať môžete aj slovensky.

Pravdomluvný. V budúcom čísle podáme Vám obširnejšie vyjadrenie na Váš dotaz; avšak už z tohto čísla sa mnoho a mnoho poučíte — obzvlášte tí naši bojazliví «pánkovia», ktorí málo kde žeby sa ohlásili a preriekli niekoľko slov za ten ubiedený národ. Tam sa ale neboja tých «boháčov», s ktorými mnoho krát zaslepia ľud; lež idu s krížom vždy ďalej a ďalej napred. No, nech Boh živí na mnohé roky takých vodcov, ako je náš obľúbený Dlhopol!

Velp. Ign. K. Snáď v tieto dni počtíme Vás listom. Privolávame Vám: «Na zdar!»

Janko Skačiansky. Pekne od Vás, že chytili ste do rúk horiacu «faklu», ktorá bude tak Vám, ako aj ostatným svietiť a právo vaše dohľadávať. Dopis uverejníme snáď budúčne.

Velp. J. T. Kat. Ďakujeme, došlo pozde.

Jur Š. v Cs. «Včelára» dostanete u kníhkupca Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine.

Volič. Takých povďačností ako sa nám od Vás dostalo, by sme mali viac vyrídiť nášmu M. — Veru istotne urobia dobrý dojem v našich občanoch.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·45—8·20 kor., peštianska 8·40 8·00 kor., z Bačky 8·05 kor., banátská 8·10—8·30.

Jačmeň: na krm 6·15—6·10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·20 korún, hrubé 4·50 korún.

Strova: Fazula veľká biela a okruhlá po 9·75—11·00 brnava 7·50—7·75, pestrá 9·25—10·00, drobná 9·70—8·95, cúdená 11·50—. **Hrach:** 9·50—12·00, lúpaný 20·—. **Šušovica** horšia 7·00—10·00, lepšia 15·00—17·—. **Mak:** 26·00—29·50, všetko po 50 klgr.

Spisy redakcii zaslané.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa naľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvrejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) síce za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok II. Turčianský Sv.-Martin 1903.

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V. Číslo 6. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Tlačou knihtlačiarstvo účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szent Márton).

Dennica. Ročník VI. Číslo 1. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Pozvanie,

do

II. riadneho valného shromaždenia

gazdovsko-potravné a úverného spolku Chlebnického, ktoré bude 8. marca toho roku o 3 hodine popoludní sa vydržiavať.

Predmety :

1. Volenie predsedu k vedeniu valného shromaždenia.
 2. Volenie dvoch členov k uhodnovernému zápisnice.
 3. Oznanie správy s minuloročným výsledkom a predstretie súvahy.
 4. Uzavretie o rozdelení čistého výnosu.
 5. Voľba dozorného výboru.
 6. Voľné návrhy.
- Dozorným výborom preskumané účty každý jeden v spolkovskej miestnosti môže si obzreť.
Chlebnice, dňa 16. marca 1903.

Správa.

Na čas pôstu!

Liptovskú bryndzu v uznane najlepšej jakosti
odporúča
Peter Makovický v Lipt. Ružomberku.

Kto má boľavé nohy,

nech sa obráti na **Ondreja Šulgan** (Megyeház-utca 10) v Nitre bidliaceho, ktorý skrze svoj ortopédičný prax schopný je na jakúkoľvek chybnú nohu patričnú zaobuv vyhotovíť. Odo mňa ďalej bivajúcim stojím ku službám lebo osobitne, alebo dľa mne poslanej zaobuve predosle vyhotovenej. Konečne dokonale rozumiem sa aj ku odliatiu nôh z gypsovej massy.

S úctou

Ondrej Šulgan.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierekou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradiá. **Benedikt Sahsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci lížice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lížice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus ľajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral.

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'áloj do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierekou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

„Výťah“ s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho excell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedácm servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

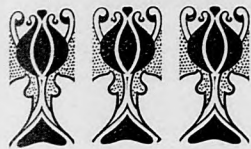
S. Keresztes hlavný slúžny.

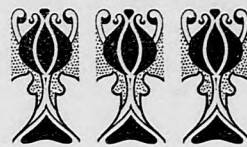
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapčenaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu zpuchnutiu žalúdka, vetro, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštového kamkolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah zpod'akovani.

Vel'actený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel bolesťou v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich susedov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Čtený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú bolesť a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobroje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Vel'kej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviel.

Vel'actený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám d'akujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.
V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapčeniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobostišti, 19. dec. 1893.

S úctou Ján Vrana, mlynár,

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, ako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojilo. Nech Vám dá Pán z neba to najlepší, čo si od Neno žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabiec, v továrne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Mať som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živi a dá Vám dobrého zdravia, aby ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.
V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárník! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podľžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby ste mohli ešte mnohých sprostíť od všelijakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.
Nemešany, 17. jan. 1902.

*Ján Urbán.***Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je**PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjána. — Odtisk zakázaný.

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak rady očúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Gazda Michal», vravel medzi iným, «bol veľmi obľúbený človek a dedinský richtár; mal dve dcéry, z ktorých jedna je 18-ročná Mária, vydal sa mala za syna zámožného lichvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bledá, chorľavá, 14-ročná devička, trpela od detinstva na **pákosťnici**, štiepaní v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala boľenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a ponevadž

gazdu umývali octom a vodou, ale všetko marne, ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy škľabaly srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju: «Oh, keby sme tu mali **Fellerov Elsa-Fluid**, ten by našmu priateľovi istotne pomohol! Moja manželka rýchlo prekotala svoje vačky a na šťastie naša 2 flašky: vzal som jej jednu z rúky, klaknu k Michalovi, natrel som mu **okolo srdca, prse a hlavu** a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného **Fellerovho Elsa-Fluidu** do úst. Mój dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» — Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda o nedľho stal: všetci plakali od radosti, blahopriali gazdovi a mne. Svatba sa zase započala, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali nazdravie **dorábatela Elsa-Fluidu, lekárnik Eugena V. Felleru v Stubici**.

Mój dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

takmer vždy ležala v posteli, **nemala huť k jedlu**. Bohatý gazda nešetril peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo.

Pred tromi rokmi, keď sa staršia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal vzaf za starejšieho bez toho, že by ostatných súrodov voliaكو neurazil, z ktorých jeden každý milerád by bol šiel za starejšieho, bo všetci milovali gazdu.

Tu si razom vzpomne na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili u vojsku. Vtedy povedal svojej manželke s ktorousa radil, koho by mal vzaf za starejšieho: «Mój starý priateľ učiteľ, ten a nikto iný bude starejším!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorá mu z milosti Božej vnukla. Svitol deň svatby. Hostia, sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň, potom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, kde sa pri víne, hudbe a tancu všetko rozveselilo. — Razom nastalo ohromné rozčulenie. Gazda sklesol sfaby ho strela bola uderená, oči mal zavreté, triasol sa po celom tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamkla, svatobníci stáli od ľaku bledí ako prikovaní. Hneď otvorili okná a

O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že z kadiaľ poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy mój priateľ a dobrý známy gazda, kapral Hoffer, ako trpel na **boľenie žalúdka, mdlobu, nechuf k jedlu, jatrovú nemoc, klanie**, tak, že ho z vojenčiny domov poslal, ale doma mu tiež nebolo lepšie, vždy viac a viac zhradnul, mal **koliku, boľenie prs, užil** všehaké leky, ba aj všela akých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o **Fellerovom Elsa-Fluidu** a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárnik **E. V. Felleru v Stubici č. 18**. (Záhrebská stolica) 1 tucet (12 flašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek hnajúcej **Elsa-Piluliek** za 4 koruny. Poštovné porto zaplatil dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapiek Elsa-Fluidu v šialke sladkého mlieka a trel si denne 2-krát s čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bolelo cítil; z Elsa-piluliek z jedol denne 4 kusy a bolo mu so dňa na deň lepšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča oproti všetkým neľuhom pravý **Fellerov**

Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky. Teraz všetci ľudia v dedine užívajú **Fellerov Elsa-Fluid**, a lieča, sa nim, menovite páleniny, **rany, klanie, štiepanie** v údoch, zrádnik, chlísty u deti, **slabý zrak**. Jedon človek bol už takmer slepý a za 6 týždňov upotrebil Fellerov Elsa-Fluid zriedený s vodou k umývaniu a terazzase vidí ako predtým v svojej mladosti. Ďalej chvália ľudia Fellerov Elsa-Fluid oproti výtknutin, ruže, boľeniu prs, boľeniu **hrdla** a chrcheľlaka, záduchu, pľuvaniu krve, zachripnosti, **krčom**, nočnému znojeniu, ba aj oproti zastareľým neľuhom nervositosti, bľadačke, a mátkrevnosti som očul Fellerov Elsa-Fluid cváľiť a užívaný súčasne s Elsa-pilulkami osoží aj oproti žltacke a žalúdkovým chorobám. Ja sám, — tak rozprával učiteľ — vďaky činím Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na **Fellerov Elsa-Fluid**, som už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo s mojima očami! Gazda hneď objednal u lekárnik **Eugena V. Felleru v Stubici číslo 18**. 4 tucty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravel a jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucet za 5 korún pre chudubných. Zo svatobných hostov už tiež mnohí objednali si **Fellerov Elsa-Fluid** a Fellerové hnajúce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj u hučenia v ušiach škrofulosného hnojenia, **vypukov**, a zimnice, horúčky influenzy, nátky, ochromenia ramien a nôh, hámorrhoidov (zlatej žily), kyslého gľgana, mdlob a menovite oproti **boľeniu zubov**. — Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú mi nedavno mój priateľ sdieľal. Rozumie sa, že som si aj ja hneď, objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Mne pomohol Elsa-Fluid oproti štiepaniu z prestydnutia a každému oproti všetkým chorobám, ktoré kto v dome mal. Manželke Ondreja Zvolenského pomohol Elsa-Fluid oproti **boľeniu zubov, boľeniu hlavy a štiepaniu** v ramenách a nobách a deti mu vyliečil; Franz Go dschmied a jeho manželka ztratili boľenie žalúdka, Ondrej Hey uživa Elsa-Fluid oproti všetkému čo domáci liek, Anton Goldschmied oproti štiepaniu hlavy. Michal Eichhard mal tak schudnuté choré dieťa, že viac mrtvé ako živé bolo; dali mu v mlieku Elsa-Fluid, teraz je dieťa tak zdravé, že sa každý diví. Sebastian Heindinger už nemohol vydržaf boľenie zubov, **Fellerov Elsa-Fluid** mu hneď pomohol. Ján Kubik, Pavel Polónyi chváľili Elsa-Fluid a Elsa-pilulky pre žalúdok a Mária Vančorová vyliečila si s Elsa-Fluidom neľuh srdca. — Nielen nemocní, leži i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. — Som pres-

vedený, že mu každý povdačný bude, kto pokúsi objednať si Elsa-Fluid. — Len sa varujeme od napodobiznení a objednávajme priamo v Stubici a napíšme jasno adresu lekárniku

EUGENA V. FELLERA

v Stubici číslo 18 (Záhrebská stolica).

Súsedovia tých, ktorých krstné a rodinné meno sdieľal som lekárnikovi Fellerovi, té bývajú v Tarjáne a všetci môžu dosvedčiť, že jak spokojní boli s Elsa-Fluidom.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid essenci príjemne vonajúcej bylín so známku «Elsa») musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannu známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller». Na výstavách v Paríži, v Rime, v Londýne, v Nizze a v Bertine Fellerov Elsa-Fluid vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom. Objednávajte si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobierkou.

alebo na vopred zaslané peniaze. Stojí: 12 flaš. alebo 6 dvojj. flaš. 5 kor. 24 flaš. alebo 12 dvojj. flaš. 8 kor. 60 hal., 36 flaš. alebo 18 dvojj. flaš. 12 kor. 40 hal., 48 flaš. alebo 24 dvojj. flaš. 16 kor., 60 flaš. alebo 30 dvojj. 20 kor. — Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu. — **Zdarma** dostanete po každom opätovne objednanom tuctu Elsa-Fluidu 1 flašku. — **Varujeme sa napodobiznení!** Len Fellerov Elsa-Fluid je pravý! Jestli sa jedon list náhodne ztratí, pošleme ho rekommandovano.

Ďalej sa odporúčajú Fellerové REBARBARA-ELSA-PILULKY

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vypoňovaný hnajúci prostriedok; účinkuje rýchle, istotne, bezbolostne, cnuf a jedu zvyšujúce a trávenie napomáhajúce, čistiac, bóle u ľavujú u najviac chorob žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon kotúček (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 korún franko.

«Nič som nemohol robiť, tak ma trápiľy žalúdkové bóle a štiepanie po nocetele. Odkedy Vás podivný Elsa-Fluid upotrebuvam, som zase úplne zdravý», píše dňa 20 marca 1902.

Ondrej Gális, Lukoviste, o. p. Ráho (gemerská stol.).

Kto chce dostať pravý Fellerov Elsa-Fluid a pravé Fellerové Elsa-pilulky, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jedineho dorábatelja:

EUGEN V. FELLER, dvorný dodávateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona v STUBICI číslo 18 (Záhrebská stol.).

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Josefa Töröka, Király-utca 12; v lekárni «Nádor dra Eggera Váci-körut 17; v lekárni Bélu Zoltána, Szabadságtér.